

Pedagogisch werkplan peuterspeelzaal Ukkepuk (VVE)

Inhoud

Hoofdstuk 1	Pedagogische uitgangspunten	5
	Kind centraal	5
Hoofdstuk 2	De zorg voor kinderen	8
	De stamgroep	8
	Het begin van de dag	8
	Begeleiding	8
	Wennen	9
	Voeding	9
	Verschonen en zindelijkheid	10
	Medewerkers, opleiding en training	10
Hoofdstuk 3	Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	12
	Inhoud programma Uk & Puk	12
	Ouderbetrokkenheid bij VVE-peuterspeelzalen	12
	Observaties VVE-peuterspeelzalen	12
	Oudergesprekken VVE-peuterspeelzaal	13
Hoofdstuk 4	Activiteiten	14
	Vrij spel	14
	Buitenspel	14
	Activiteiten buitenshuis (uitstapjes)	14
	In de kring / aan tafel	15
	TV en video / dvd	15
Hoofdstuk 5	De groep	16
	Veiligheid en structuur	16
	Grenzen en regels	17
	Rituelen en feesten	17
Hoofdstuk 6	Ouders	19
	Mentorschap, overdracht en informatie	19
	Observaties	19
	Signaleren	19
	Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld	20
	Oudercommissie	20
	Vier-ogen-principe: veiligheid op de vestiging	20
	Klachtenprocedure	20

Hoofdstuk 7 Praktische zaken	22
Openingstijden en bereikbaarheid	22
Beroepskracht-kind-ratio / Ondersteuning pedagogisch medewerker	22
Adres- of telefoonwijziging	22
Aansprakelijkheid	22
Ziekte en ongelukjes	22
Medicijnen en allergie	23
Sluitingsdagen	24
Extra dagen	24
Privacy	24
Foto's en video-opnames	24
Inspectie	24
Gedragscode en integriteit	25
Presentjes	25
Bijlage 1 Taalbeleid	26
Peuters	26
Meertaligheid	26
Taalgebruik door pedagogisch medewerkers	27
Ontluikende geletterdheid	28
Voorlezen	28
Samenwerken tussen ouders en pedagogisch medewerker	28

Inleiding

Dit pedagogisch werkplan is de praktische invulling van het pedagogisch beleid van de Bink. In dit werkplan staat beschreven hoe het pedagogisch beleid in de dagelijkse praktijk tot uiting komt op de peuterspeelzaal. Het is bestemd voor medewerkers van Bink en voor ouders die meer willen weten over de dagelijkse gang van zaken.

Kinderen hebben een natuurlijke nieuwsgierigheid om te ontdekken en spelenderwijs nieuwe ervaringen op te doen. Het verloop van hun ontwikkeling is voor een groot deel afhankelijk van de omgeving, het spelmateriaal en de begeleiding. Nodigt de omgeving uit tot spelen en onderzoeken, dan kunnen kinderen zich belangrijke competenties eigen maken en zich verder ontwikkelen.

In het verleden waren de gezinnen groter, kinderen hadden broertjes en zusjes om mee te spelen. Ook hadden kinderen de mogelijkheid om buiten te spelen en daardoor van alles beleven. Die situatie is sterk veranderd. De gezinnen zijn kleiner en buiten spelen is een stuk moeilijker geworden, door gebrek aan ruimte en het drukke verkeer. Dit betekent dat kinderen binnen het gezin minder mogelijkheden hebben om ervaringen met andere kinderen op te doen. Op de peuterspeelzaal zijn deze mogelijkheden er wel. Kinderen spelen hier met leeftijdsgenootjes, in de groep, met ander spelmateriaal en doen mee aan nieuwe activiteiten.

Bink ziet de peuterspeelzaal als belangrijke aanvulling op de ontwikkeling en opvoeding thuis. We werken volgens een duidelijk pedagogisch beleid. In dit werkplan staat beschreven hoe dit tot uiting komt in de dagelijkse gang van zaken en wat ouders kunnen verwachten op de peuterspeelzaal.

Hoofdstuk 1 Pedagogische uitgangspunten

De kernfunctie van de peuterspeelzaal is het creëren van optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen in de leeftijd 2 tot 4 jaar door het aanbieden van veelzijdige speelmogelijkheden.

De vier kerntaken van de peuterspeelzaal zijn:

1. Ontwikkelingsstimulering;
2. Volgen, (vroeg)signalering en doorverwijzing;
3. Vorm geven aan de doorgaande leer- en ontwikkelingslijn;
4. Ondersteuning bieden aan ouders bij de opvoeding van hun kind.

Wij maken gebruik van de methode 'Kind Centraal' om de bovenstaande kernfuncties uit te kunnen voeren.

Kind centraal

Elk kind is uniek, met een eigen temperament en met eigen voorkeuren. We vinden het belangrijk dat de peuterspeelzaal tegemoetkomt aan de behoeften van ieder kind, zodat hij of zij zich veilig en prettig voelt en plezier heeft. Want dan kan het zich ontwikkelen. Dit doen we door goed te kijken en te luisteren naar de initiatieven die kinderen zelf hebben, vanuit hun belevingswereld.

Onze manier van werken noemen we Kind Centraal en is gebaseerd op de vier opvoeddoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven: het bieden van emotionele veiligheid, gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties, sociale competenties en het overdragen van waarden en normen.

Kind Centraal heeft de volgende uitgangspunten:

- Veiligheid en geborgenheid
- Ruimte en uitdaging
- Positief zelfbeeld
- Samen met anderen
- Respect

Deze uitgangspunten hebben we weergegeven in een cirkel en dat is niet voor niets. De basis is de binnenkant: het kind centraal. Vervolgens is ons eerste doel het creëren van veiligheid en geborgenheid. Pas als die behoefte is vervuld kan het kind zelfvertrouwen krijgen en goede relaties met anderen aangaan.

De cirkel met daarin de doelen die we met elkaar hebben afgesproken geeft onze manier van werken handen en voeten. Hieronder leggen we kort uit waar elke cirkel voor staat en hoe we dit in de praktijk vormgeven.

1. Veiligheid en geborgenheid

- We geven kinderen liefde en warmte;
- We kondigen aan wat kinderen kunnen verwachten;
- We gebruiken rituelen om kinderen een veilig gevoel te geven;
- We bieden kinderen veiligheid en nabijheid in nieuwe situaties;
- We doen ons uiterste best om aan behoeften van kinderen tegemoet te komen.

2. Ruimte en uitdaging

- We geven kinderen de ruimte;
- We bieden verschillende keuzes aan;
- We laten kinderen zelf met ideeën en oplossingen komen
- We bieden veel gelegenheid tot zelf doen en zelf ontdekken;
- We maken van dagelijkse dingen als eten of uitkleden een uitdagende bezigheid.

3. Positief zelfbeeld

- We accepteren de gevoelens van kinderen;
- We helpen kinderen hun kwaliteiten te ontwikkelen;
- We gaan uit van de positieve bedoeling van kinderen;
- We geven kinderen waardering en positieve boodschappen;
- We laten kinderen nieuwe dingen proberen en geven ze verantwoordelijkheid.

4. Samen met anderen

- We werken veel in kleine groepjes;
- We helpen kinderen samen te werken;
- We bevorderen de interactie tussen kinderen;
- We laten kinderen kiezen met wie ze samen willen zijn of spelen;
- We geven kinderen de gelegenheid om samen conflicten te hebben en op te lossen.

5. Respect

- Ieder mens is uniek en verdient respect;
- We waarderen verschillen en gaan respectvol met elkaar om;
- We leggen kinderen uit welke regels we hanteren en waarom;
- We maken kinderen op een positieve manier bewust van de natuur;
- We brengen de kinderen respect bij voor zichzelf, anderen en hun omgeving.

In ons pedagogisch beleid staat uitgebreid beschreven hoe we de pedagogische uitgangspunten verder invulling geven.

De peuterspeelzaal beschikt bijvoorbeeld over een poppenhoek, een bouwhoek, een puzzelkast een water- en zandtafel, een schilderhoek en aangepast huishoudelijk materiaal. Al deze mogelijkheden nodigen uit tot het vrij spelen en dragen bij aan de cognitieve en motorische ontwikkeling. Elke periode in de ontwikkeling van een kind kent zijn eigen specifieke manier van kennis opdoen.

Het is de taak van de pedagogisch medewerker om het materiaal op de juiste wijze en op het juiste moment aan te bieden. Zelf doen, zelf ontdekken en zelf ervaren is een goede weg tot het ontwikkelen van zelfstandigheid en het leren dragen van verantwoordelijkheid. De rol van de pedagogisch medewerker is het observeren en begeleiden van dit proces. In dit pedagogisch werkplan staat beschreven hoe we de pedagogische uitgangspunten verder invulling geven.

Hoofdstuk 2 De zorg voor kinderen

De stamgroep

Alle kinderen maken deel uit van een vaste groep van maximaal 16 kinderen. Deze groep heeft een eigen ruimte en vaste pedagogisch medewerkers. Op sommige vestigingen kunnen de peuters ook gebruikmaken van andere ruimtes om te spelen of voor een activiteit. Wel eten en drinken de kinderen in de eigen groep en ook gaan ze hier naar het toilet of worden ze verschoond.

De stamgroep is een vertrouwde ruimte, waar kinderen zich op hun gemak voelen. Ze weten er de weg en de kinderen kunnen zelfstandig spelmateriaal pakken en opruimen. De ruimte is ingericht volgens het inrichtingsbeleid van Bink.

Het begin van de dag

Als kinderen en ouders binnen komen begroeten we ze hartelijk, zodat het kind zich welkom voelt. We geven het kind aandacht en bespreken met de ouder belangrijke dingen voor de overdracht. Ouders kunnen even rustig op de groep gaan zitten voordat ze afscheid nemen. Ze kunnen samen met het kind een boekje lezen of een puzzel maken. Als de ouder weggaat, vinden we het belangrijk dat de ouder duidelijk afscheid neemt van zijn kind. Hoe dit gaat, is afhankelijk van het kind. Soms zwaaien we de ouder samen bij de deur uit of vanaf de plaats waar het kind speelt. Als een kind niet wil zwaaien is dat ook prima.

Voor sommige kinderen kan afscheid nemen soms moeilijk zijn. Als een kind gaat huilen of boos wordt, geven we daar ruimte voor. We troosten op de manier die bij het kind past, waarbij we benoemen wat er gebeurt en hoe het kind zich voelt. Als het lang duurt, proberen we het kind af te leiden door bijvoorbeeld een boekje met het kind te gaan lezen of een liedje te zingen.

Begeleiding

Iedere groep heeft minimaal twee vaste pedagogisch medewerkers en soms loopt er een pedagogisch medewerker in opleiding stage op de peuterspeelzaal. Zij kennen de kinderen goed en zorgen voor de juiste begeleiding.

We kijken goed wat kinderen nodig hebben. We creëren veiligheid en vertrouwen door warme aandacht, veel praten, knuffelen en door voorspelbaar te zijn in ons gedrag. We kondigen aan wat we gaan doen en wat we van kinderen verwachten. We stimuleren de zelfstandigheid van kinderen en helpen waar nodig om frustratie te voorkomen. Kinderen hebben vaak hulp nodig in

het omgaan met elkaar en het delen van speelgoed. We grijpen niet te snel in, maar kijken wat kinderen zelf kunnen en welke hulp ze nodig hebben om er uit te komen.

Jonge kinderen hebben het nodig dat volwassenen duidelijk en positief met hen communiceren. Daarom zijn alle pedagogisch medewerkers getraind in de Gordon-communicatiemethode. Met behulp van “ik-boodschappen” leren we kinderen welk gedrag we wel en niet aanvaardbaar vinden en wat we van hen verwachten. Door “actief luisteren” helpen we kinderen hun emoties te uiten en te benoemen.

Kinderen willen graag zelf ontdekken en ondernemen. Ze worden gedurende hun eerste jaren steeds zelfstandiger en hebben niet meer overal de hulp van volwassenen bij nodig. Daarom geven we voldoende ruimte om zelfstandig te spelen en zich in hoekjes terug te trekken. Bij het aanbieden van activiteiten vinden we het ontdekken en ontwikkelen van de eigen creativiteit belangrijk.

Wennen

Als kinderen voor het eerst naar de peuterspeelzaal komen, komt er veel op hen af. Ze moeten wennen aan een nieuwe verzorger, aan alle kinderen op de groep, aan alle geluiden en activiteiten. Kinderen (en ouders) hebben hiervoor tijd nodig. Het wennen wordt begeleid door een vaste pedagogisch medewerker. Hij/zij maakt afspraken over de wenperiode en kijkt goed hoe het kind zich gedurende de eerste weken voelt. Wanneer dat nodig is passen we in overleg met de ouders het wenschema aan. De behoeften van het kind vormen hiervoor de leidraad. Gemiddeld duurt een wenperiode twee weken. Tijdens het wennen is er extra aandacht voor de overdracht en meer contact met de ouders over het welbevinden van het kind.

Voeding

Bink vindt het belangrijk dat voeding evenwichtig en gevarieerd is, dat tussendoortjes verantwoord zijn en dat kinderen hun eigen keuzes kunnen maken. Kinderen nemen zelf een tussendoortje (fruit of groente) mee van huis. Wij bieden daarbij water of thee te drinken aan. Het fruitmoment is belangrijk voor kinderen, maar minstens zo belangrijk is de sfeer waarin de maaltijd plaatsvindt. Als het gezellig is, is het fijn om aan de tafel/kring te zitten. We zorgen voor een goede sfeer en voldoende rust tijdens het tussendoortje. We eten met z'n allen zodat de kinderen contact hebben met elkaar. Onze begeleiding is open en betrokken. Waar nodig helpen of stimuleren we kinderen, maar we gaan flexibel om met de groep. Als een kind nog niet lang aan tafel kan zitten, bijvoorbeeld als het nog aan het wennen is of moeite heeft om lang stil te zitten, mag het eerder van tafel. We leggen dit uit aan de andere kinderen.

Feest en eten

Niets is leuker voor een kind om zijn of haar verjaardag te mogen vieren. We vinden het belangrijk dat het ritueel én de speciale aandacht voor het kind centraal staan. De jarige staat in de belangstelling! Er mag getrakteerd worden maar de traktatie moet wel verantwoord zijn. Voor tips en ideeën voor een verantwoorde traktatie verwijzen we ouders naar de site van het Voedingscentrum: www.voedingscentrum.nl.

- Als een ouder zijn kind wil laten trakteren, gaat dit in overleg met de pedagogisch medewerkers.
- De kinderen trakteren op de eigen groep. We laten de jarige vlak vóór of na het fruitmoment trakteren of aan het eind van de ochtend.
- Als er naar de mening van de pedagogisch medewerkers te veel wordt getrakteerd, geven zij een gedeelte van de traktatie aan de kinderen mee naar huis.
- Ouders met een kind dat allergisch is voor bepaalde voedingsstoffen of een bepaald dieet volgt, vragen wij om zelf een vervangende traktatie mee te geven.

Bij feestdagen zoals bijvoorbeeld Sinterklaas en het zomerfeest kan er een kleine lekkernij worden aangeboden.

Verschon en zindelijkheid

In lichamelijke verzorging is veiligheid en geborgenheid essentieel. Kinderen moeten zich veilig voelen en daarom behandelen we hun lijf met zorg en aandacht. We verschonen de kinderen die nog niet zindelijk zijn waar nodig. We halen kinderen niet uit hun spel maar proberen een natuurlijk moment te vinden om te verschonen of naar het toilet te gaan. Kinderen gaan ook zelfstandig of in een klein groepje naar het toilet. Regelmatig nemen we ook kinderen mee die nog niet zindelijk zijn.

Medewerkers, opleiding en training

Bij Bink vinden we duurzame professionalisering van medewerkers belangrijk. Jaarlijks stellen we een beleid deskundigheidbevordering op, op basis waarvan een opleidingsplan wordt samengesteld (op de vestiging ter inzage). Hierin worden verschillende trainingen, cursussen en workshops opgenomen, die de deskundigheid van de medewerkers bevorderen ten behoeve van pedagogische kwaliteitsverbetering en/of persoonlijke ontwikkeling.

Daarnaast krijgt duurzame professionalisering van de pedagogisch medewerkers vorm doordat de pedagogisch coaches coaching-on-the-job op de werkvloer geven en coachen met beelden. Alle nieuwe medewerkers volgen sowieso onze interne basistraining en de Gordon-cursus (communicatiemethode).

Al onze medewerkers zijn getraind en gecertificeerd op het vereiste taalniveau (F3 lezen en mondeling, F2 schrijven) en in het werken met het VVE-programma Uk en Puk. Nieuwe kennis en inzichten vanuit verschillende vakgebieden (pedagogiek, psychologie,

onderwijs) worden door ons nauwgezet gevolgd en zo mogelijk ingepast in de pedagogische praktijk. Op die manier bewaakt en borgt Bink de pedagogische kwaliteit op de werkvloer.

Bink verzorgt jaarlijks een training voor medewerkers waarin actuele informatie en kennis met betrekking tot kindermishandeling en huiselijk geweld wordt overgedragen. Bij zorgsignalen over een kind op de vestiging wordt altijd de 'aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld' betrokken.

Hoofdstuk 3 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

VVE staat voor *voor- en vroegschoolse educatie* en is bedoeld voor kinderen van 2 tot 6 jaar oud. De voorschoolse educatie is voor kinderen van 2 tot 4 jaar. En de vroegschoolse educatie is voor kinderen van 4 tot 6 jaar en vindt plaats in de eerste twee jaren van het basisonderwijs. Om zoveel mogelijk effect te behalen met VVE wordt een doorgaande leerlijn van de voorschoolse naar de vroegschoolse periode nagestreefd. Het doel van VVE is om kinderen een betere start in het onderwijs te geven om op die manier de schoolprestaties en het schoolsucces te verbeteren. VVE stimuleert kinderen spelenderwijs in hun brede ontwikkeling op sociaal-emotioneel, motorisch- en cognitief gebied en specifiek in taal- en rekenvaardigheden. Op de peuterspeelzaal werken we met het programma Uk & Puk.

Inhoud programma Uk & Puk

Spel staat bij Uk & Puk centraal. Door de combinatie van spelen en leren worden peuters gestimuleerd in hun taal- en denkontwikkeling, maar ook in de ontplooiing van hun creativiteit en persoonlijkheid. Uk & Puk maakt gebruik van de pop Puk. Aan de hand van thema's die aansluiten bij de belevingswereld van peuters, komen alle ontwikkelingsgebieden van kinderen aan bod, zoals taal- en sociale vaardigheden (bijvoorbeeld opkomen voor jezelf, aardig doen, samenspelen). Voorbeelden van bepaalde thema's zijn: 'dit ben ik', 'hatsjoe', 'eet smakelijk' en 'reuzen en kabouters'.

De pop Puk speelt de hoofdrol tijdens de thema's. Hij is het maatje van de kinderen en belandt in allerlei avonturen die voor de kinderen herkenbaar zijn. Daarbij ondernemen ze verschillende activiteiten: huisjes bouwen, koekjes bakken, slingers maken... Maar ook samen liedjes zingen, naar verhalen luisteren, samen eten en tanden poetsen.

Ouderbetrokkenheid bij VVE-peuterspeelzalen

Bij alle thema's uit Uk & Puk zijn er activiteiten ontwikkeld die ouders ook thuis met hun kind kunnen doen. De activiteiten zijn vooral gericht op spraak/taal, leren omgaan met gevoelens en rekening houden met elkaar, bewegen en ervaren en ruimtelijke begrippen. Bij het introduceren van een nieuwe thema informeren we ouders hierover via een bijeenkomst op de peuterspeelzaal. Wij lichten het thema toe en ouders krijgen informatie mee naar huis. Wij verwachten dat er minimaal één ouder bij deze en andere ouderbijeenkomsten aanwezig is.

Observaties VVE-peuterspeelzalen

Op de peuterspeelzaal observeren we de kinderen wanneer zij 26, 32, 38 en 44 maanden oud zijn aan de hand van de methode 'Doen, Praten en Bewegen'. De uitslagen van deze observaties bespreken we met de ouders.

Oudergesprekken VVE-peuterspeelzaal

Na de observatie en eventuele toetsing volgt er een oudergesprek, waarin we onze ervaringen delen met de ouders. We vertellen wat we hebben gezien; hoe het kind speelt, contact maakt, omgaat met andere kinderen en met de groepsleiding. Ook al is het een momentopname, vaak zal de observatie niet veel verschillen van het beeld dat we al hebben. We kijken immers dagelijks naar kinderen en kennen ze goed. Soms zien we specifieke dingen of gedraagt het kind zich tijdens de observatie anders dan anders. Dit bespreken we dan ook met de ouders.

Als we hebben gezien dat het welbevinden van het kind nog verbeterd kan worden, bespreken we met ouders hoe we dat gaan doen.

Hoofdstuk 4 Activiteiten

Elke dag zijn er vrije, begeleide en dagelijks terugkerende activiteiten, zoals eten en opruimen. Het activiteitenaanbod is gevarieerd, waarbij rustige en drukke activiteiten elkaar afwisselen, net als vrije en begeleide activiteiten. Bovendien komen alle verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod:

- lichamelijk / motorisch
- sociaal / emotioneel
- cognitief / taal / rekenen
- zintuiglijk / expressie

Spelmateriaal en activiteiten die horen bij deze ontwikkelingsgebieden staan beschreven in het pedagogisch beleidsplan. Het activiteitenaanbod biedt uitdaging aan alle kinderen. We houden rekening met verschil in ontwikkeling, mogelijkheden en behoeften van kinderen.

Vrij spel

De groepsruimte is zo ingericht dat er een uitdagende speelleeromgeving is voor kinderen met een veelzijdig aanbod aan spel- en ontwikkelingsmogelijkheden. We hebben: telwerkjes, poppen, auto's, puzzels, bouw materiaal, boekjes, blokken, etc. Ander spel materiaal is beschikbaar in ruimtes die tijdens activiteiten gebruikt worden: zandtafel, spelhuis, klim- en klauter materiaal, muziekinstrumenten. In de groepsruimte zijn duidelijk begrensde speelhoeken of speelzones gesitueerd. Door hoeken of zones af te bakenen, weten kinderen zelfstandig hun weg te vinden en kunnen ze goed in kleine groepjes spelen, zodat dat zij elkaars spel niet verstoren.

Buitenspel

Buitenspelen is belangrijk voor kinderen, dus we gaan zo veel mogelijk met de kinderen naar buiten. Op sommige peuterspeelzalen is dat een vast moment op de dag en bij sommige speelzalen mogen de kinderen zelf aangeven wanneer ze buiten willen spelen. Wel stimuleren we het buitenspelen zoveel mogelijk en houden we in de gaten dat ieder kind elke dag buiten komt. Daarnaast bieden we ook buiten themagerichte activiteiten aan. Buiten krijgen activiteiten een andere invulling en beleving.

Activiteiten buitenshuis (uitstapjes)

Naast activiteiten in de speelzaal of de buitenruimte, ondernemen we ook uitstapjes buiten de deur. Dit kunnen kleine uitjes zijn zoals een boodschap doen, naar de bibliotheek, eendjes voeren in het park of wandelen in het nabijgelegen bos. Aan ouders wordt tijdens het kennismakingsgesprek gevraagd of ze toestemming geven voor kleine uitstapjes.

Elk jaar proberen we minimaal één uitstapje met de peuters te organiseren, bijvoorbeeld een zomerfeest of naar de kinderboerderij. Dit doen we met alle peuters van de peuterspeelzaal. Het uitstapje kan daarom op een andere dag plaatsvinden dan de dag waarop uw kind gewoonlijk komt. Het is de bedoeling dat de ouder als begeleider van het kind bij de uitstapjes aanwezig is. Voor activiteiten buitenshuis maken we duidelijke afspraken over begeleiding en vervoer.

Bij een uitstapje heeft de pedagogisch medewerker altijd een mobiele telefoon bij zich. Verder dragen de medewerkers kleding van Bink zodat zij herkenbaar zijn.

In de kring / aan tafel

Als we 's ochtends in de kring of aan tafel gaan, doen we dat niet alleen om te eten en te drinken. Het is ook een moment om te delen en samen te zijn. In de kring of aan tafel is gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen, een kringgesprekje, spelletje, boekje lezen of liedjes zingen. Er is aandacht voor ieder kind en kinderen hoeven niet lang op hun beurt te wachten. Ook ontstaat er onderlinge interactie en betrokkenheid tussen de kinderen. Daarbij zorgen we ervoor dat de kinderen niet te lang in de kring zitten. Ze kunnen vaak nog niet lang stilzitten en hebben behoefte aan beweging en zelf doen. We gaan dan ook flexibel om met de kring en kijken goed naar de behoefte van de kinderen.

TV en video / dvd

Op een aantal vestigingen is een TV en video / dvd aanwezig. Hier maken we zeer beperkt gebruik van. Kinderen hebben voldoende gelegenheid om te spelen en hoeven niet met een film vermaakt te worden. We gebruiken de video alleen met een pedagogisch doel. Bijvoorbeeld in het kader van een thema of om eigen opnames van de kinderen te bekijken.

Hoofdstuk 5 De groep

Naast professionele begeleiding en het activiteitsaanbod is de groep een belangrijke pedagogische factor op een speelzaal. Kinderen maken deel uit van een groep en leren gaandeweg van en met elkaar. De groep heeft grote waarde voor de sociale ontwikkeling van kinderen. Al op jonge leeftijd leren ze elkaar kennen en volgen ze elkaar in spel en rituelen. Er wordt geoefend met speelgoed delen. Vaak begint dit met zich alles toe te eigenen en speelgoed af te pakken bij elkaar. Peuters beginnen af en toe samen te spelen. Ze kunnen elkaar stimuleren in verschillende soorten spel en langer geconcentreerd spelen. Naarmate ze ouder worden, gaan ze meer afspreken hoe er gespeeld wordt en wie wat doet. Ze stellen zelf regels of maken afspraken. Ook leren ze, met goede begeleiding, gezamenlijk conflicten op te lossen.

Veiligheid en structuur

De groep is verrijkend zolang er voldoende veiligheid en structuur is. Kinderen moeten zich vertrouwd en veilig voelen, weten waar ze aan toe zijn en wat er gaat gebeuren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een bekend dagritme, met dagelijks terugkerende activiteiten, een voorspelbare omgeving en duidelijke begeleiding. We kondigen aan wat er gaat gebeuren en wat we verwachten van kinderen. Dit biedt kinderen emotionele veiligheid.

Naast de emotionele veiligheid is ook de fysieke veiligheid voor kinderen gewaarborgd binnen Bink. Pedagogisch medewerkers leren kinderen daarvoor om te gaan met kleine risico's. We kijken goed naar wat een kind kan en nodig heeft. We vinden het belangrijk dat kinderen de mogelijkheid krijgen te experimenteren en uitdagingen aan te gaan, zodat ze kennis verwerven over hun eigen kunnen, zelfvertrouwen ontwikkelen en hun grenzen leren kennen. Dit noemen we ervaren leren. Ervaren leren gaat soms letterlijk met vallen en opstaan. Bij Bink zijn we ons bewust van deze ontwikkelbehoefte van kinderen en begeleiden de kinderen in het leren omgaan met verschillende risico's. We zorgen er daarom steeds voor dat uitdaging en veiligheid voor de kinderen in balans zijn.

Het veiligheidsbeleid is overigens een continu proces dat door de pedagogisch medewerkers in de praktijk steeds opnieuw wordt geëvalueerd en geactualiseerd. Aan de hand van de risicomonitor wordt op de vestigingen periodiek met de medewerkers geïnventariseerd en besproken welke risico's er zijn voor kinderen op het gebied van veiligheid en gezondheid. Aan de hand van de uitkomsten wordt een plan opgesteld, waarbij vier keer per jaar een afzonderlijk thema uit de risicomonitor wordt besproken.

Iedere vestiging heeft een brandplan (ontruimingsplan) dat voldoet aan de eisen van de verordening en brandweer. Gedurende de gehele dag is er één bedrijfshulpverlener (BHV'er) op de vestiging aanwezig.

Grenzen en regels

Grenzen zijn belangrijk omdat ze kinderen veiligheid bieden. Kinderen weten tot waar ze kunnen gaan en wanneer iets niet geaccepteerd wordt. Bovendien kunnen ze binnen deze grenzen vrij en ongestoord spelen en hoeven ze niet voortdurend op hun hoede te zijn. Te veel grenzen zijn niet goed omdat ze kinderen beperken in hun ontwikkeling. Te weinig grenzen maakt dat kinderen zich onveilig voelen en op zoek gaan naar de grens. We proberen een goed midden te vinden.

We zijn duidelijk over grenzen en leggen uit waarom. Ook kijken we naar de ontwikkelingsfase van een kind. Peuters hebben een duidelijke grens en meer uitleg nodig. Alle pedagogisch medewerkers zijn getraind in de Gordon-communicatiemethode, om duidelijk te communiceren met kinderen. Waar mogelijk proberen we regels positief te formuleren. We gaan liever uit van het gedrag dat we wel willen, dan van gedrag dat we afkeuren of verbieden.

Voorbeelden van regels die we hanteren zijn:

- we delen speelgoed en we ruimen samen op;
- we doen elkaar geen pijn (je mag wel aaien of je mag wel zeggen dat je iets niet wilt);
- we maken geen speelgoed stuk (met de auto mag je wel rijden);
- we doen geen gevaarlijke dingen (op de vensterbank klimmen is gevaarlijk, je mag wel op de kussens klimmen).

Als kinderen zich niet aan een grens houden kunnen we hen helpen door hen af te leiden, iets anders aan te bieden of soms door het ongewenste gedrag te negeren en extra aandacht te geven aan positief gedrag. Als een kind te ver over een grens gaat en zich niet laat corrigeren, kunnen we hem even uit de situatie halen. We bieden het kind dan iets anders aan om mee te spelen en praten kort over wat er gebeurde. Door het kind even uit de situatie te halen, kan het stoppen met het onaanvaardbare gedrag en even tot rust komen.

Rituelen en feesten

Rituelen en feesten zijn belangrijk in een groep. Samen genieten van een verjaardagsfeestje of liedjes zingen aan het begin van de dag. Jonge kinderen houden van herhaling en ervaren veiligheid door vaste rituelen. Kinderen lopen zelf al vaak vooruit op een gebeurtenis door te starten met een ritueel. Zo geven ze aan dat zij vertrouwd zijn met de gang van zaken. Er zijn rituelen bij alledaagse situaties als eten, opruimen en afscheid nemen. Daarbij maken we veel gebruik van liedjes en gebaren. Daarnaast hebben we rituelen voor feesten, verjaardagen en bijzondere gelegenheden. Een ritueel moet niet een star patroon zijn waar iedereen in mee moet doen. Niet alle kinderen willen een feestmuts of in een grote kring hun verjaardag vieren. Daarom kijken we vooral naar de behoefte van de kinderen en houden we ruimte voor individuele verschillen. Wij houden rekening met de feestdagen uit andere culturen. Feesten die

Documenten

D 203.1 Pedagogisch werkplan psz
VVE Bink Soest

we o.a. vieren zijn: Sinterklaas, Kerst, Pasen, zomerfeest, verjaardagen en afscheidsfeestjes.

Hoofdstuk 6 Ouders

Mentorschap, overdracht en informatie

Een goede samenwerking tussen ouders en pedagogisch medewerkers is belangrijk om de situatie thuis en op de peuterspeelzaal zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Ieder kind heeft daarom een eigen mentor. Deze begeleidt de ontwikkeling van een kind en onderhoudt het contact met de ouders hierover. De mentor volgt de ontwikkeling van zijn/haar mentorkinderen met bijzondere aandacht.

Tijdens de dagelijkse overdracht aan ouders vertellen we hoe het kind zich heeft gevoeld, wat het heeft gedaan of met wie het heeft gespeeld. Van ouders horen we graag belangrijke dingen in de ontwikkeling van hun kind en veranderingen die invloed kunnen hebben op hun dagelijks leven, zodat we het kind goed kunnen opvangen en begeleiden. We vragen ouders het altijd aan ons door te geven als een kind door iemand anders dan de ouder(s) zelf wordt opgehaald.

Informatie vanuit het hoofdkantoor versturen wij per mail. Informatie vanuit de vestiging sturen we ook per mail en/of is op de peuterspeelzaal aanwezig. Ongeveer driemaal per jaar ontvangen ouders een nieuwsbrief van Bink, met daarin staat zowel nieuws van de vestiging als nieuws Bink breed.

Observaties

We observeren alle peuters dagelijks op de peuterspeelzaal. De vaste mentor van het kind doet op 4 momenten schriftelijk verslag van deze observaties gedurende de periode dat het kind de peuterspeelzaal bezoekt, namelijk als het kind 26, 32, 38 en 44 maanden oud is. Zij/hij kent het kind goed en kan dus beoordelen of de observaties een goed beeld geven van het dagelijkse gedrag. Na ieder observatiemoment brengt de mentor de ouder hiervan op de hoogte.

De mentor maakt voor de observaties gebruik van het kind-volg-systeem "Doen, Praten en Bewegen". Het complete kind-volg-systeem bestaat uit drie verschillende observatielijsten:

1. Zo Doe Ik: voor de sociaal emotionele ontwikkeling
2. Zo Beweeg Ik: voor de motorische ontwikkeling
3. Zo Praat ik: voor de spraak/taal ontwikkeling

De vragen in de observatielijsten gaan over concreet observeerbare gedragingen of vaardigheden en geven daarmee een objectief beeld van de ontwikkeling van het kind.

Signaleren

Soms is het gedrag van een kind reden tot zorg. Kinderen kunnen opvallend gedrag laten zien of extra aandacht en begeleiding vragen. Ook kan het zijn dat ouders zich zorgen maken over de ontwikkeling van hun kind. Allereerst vinden we het belangrijk de signalen helder te krijgen en de zorgen te delen met ouders. Daarnaast bespreken we in het werkoverleg wat het kind

nodig heeft en hoe we daaraan tegemoet kunnen komen. Zo nodig betrekken we onze pedagoog hierbij. Met de ouders volgen dan één of meerdere gesprekken waarin we een plan van aanpak bespreken en evalueren. Het kan voorkomen dat we ouders verwijzen naar externe deskundigen, bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd & Gezin, een logopediste, orthopedagoog, kinderfysiotherapeut of jeugdarts van het consultatiebureau. De te volgen stappen staan beschreven in de procedure signaleren.

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Bink volgt de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld dat wordt ingezet bij vermoedens of signalen van mishandeling of verwaarlozing. De meldcode beschrijft de te volgen stappen en ieders verantwoordelijkheid bij signalen van mishandeling, seksueel misbruik en huiselijk geweld. In een gesprek met de ouder bespreken we onze vermoedens en leggen we de werkwijze van de meldcode uit. Het uitgangspunt is het delen van zorg, zonder oordeel, om het welbevinden van het kind te verbeteren.

Oudercommissie

Elke vestiging heeft een oudercommissie. In deze commissie zit een aantal ouders als afgevaardigden die de belangen van alle ouders op de vestiging behartigen. De oudercommissie denkt mee over beleidsmatige en praktische zaken op de peuterspeelzaal. Maar zij kan ook meehelpen bij het organiseren van een ouderavond, Sinterklaas en andere festiviteiten.

De taken en bevoegdheden van de oudercommissie zijn vastgelegd in het oudercommissiereglement. De oudercommissie komt gemiddeld drie keer per jaar bij elkaar en heeft overleg met de vestigingsmanager.

Vier-ogen-principe: veiligheid op de vestiging

Wij vinden niets belangrijker dan de veiligheid van de kinderen. Daarom laten wij niets aan het toeval over. We hebben allerlei maatregelen genomen om onze peuterspeelzaal veilig te houden.

Er moet altijd een tweede volwassene kunnen meekijken of meeluisteren. Dit wordt ook wel het vier-ogen-principe genoemd. Er werkt een vast team van medewerkers en onze gebouwen zijn zo transparant mogelijk. De meeste verschoonruimtes zijn op de groep zelf. Zo zien en horen medewerkers elkaar altijd tijdens het werk. Medewerkers lopen bij elkaar binnen en werken nauw samen aan activiteiten. Zo houden ze ook toezicht op elkaar en elkaars manier van werken.

Klachtenprocedure

We doen er alles aan om de kwaliteit van onze opvang hoog te houden en waar nodig te verbeteren. Als ouders ergens niet tevreden over zijn, dan gaan we allereerst samen in gesprek.

Lukt het niet om tot een oplossing te komen, is er een klachtenregeling. Alle informatie hierover is te vinden op de website van Bink.

Geschillencommissie

Als ouders niet tevreden zijn over de afhandeling van hun klacht en er met de directie niet uitkomen, kunnen zij hun klacht voorleggen bij Klachtenloket Kinderopvang, gevestigd in Den Haag of aanmelden bij de Geschillencommissie. Informatie hierover staat ook op de website van Bink.

Hoofdstuk 7 Praktische zaken

Openingstijden en bereikbaarheid

De peuterspeelzaal is geopend van 8.30 tot 12.00 uur. Op de website van Bink is van elke vestiging specifieke vestigingsinformatie terug te vinden.

Beroepskracht-kind-ratio / Ondersteuning pedagogisch medewerker

Iedere peuterspeelzaal heeft twee vaste pedagogisch medewerkers (soms drie) en in sommige gevallen een extra stagiaire. Er zijn dus altijd minimaal twee pedagogisch medewerkers op een groep van maximaal 16 peuters aanwezig.

Adres- of telefoonwijziging

We vragen ouders om telefoonnummers en eventuele wijzigingen direct door te geven aan de pedagogisch medewerkers van de groep, zodat zij ouders of andere contactpersonen kunnen bereiken als dat nodig is.

Aansprakelijkheid

Ouders blijven zelf aansprakelijk voor de kleren en spullen van hun kind. In de aanvullende voorwaarden is vastgelegd dat Bink niet aansprakelijk is voor schade of zoekraken van eigendommen van klanten en kinderen.

Ziekte en ongelukjes

Bij ziekte van een kind volgen wij het ziektebeleid waarin de richtlijnen van de GGD zijn opgenomen. Onder ziek zijn verstaan we dat een kind duidelijk laat blijken dat het zich ziek voelt. Dit hoeft niet altijd gepaard te gaan met koorts en koorts wil niet altijd zeggen dat een kind zich ook ziek voelt. We kijken dus vooral hoe het kind zich voelt.

We gaan ervan uit dat een ziek kind het best thuis kan zijn. Wanneer een kind ziek wordt op de peuterspeelzaal, brengen wij de ouder op de hoogte en bespreken wanneer het kind opgehaald kan worden. Wij vragen ouders om hun zieke kind op te halen als een kind te ziek is om aan het programma deel te nemen, als de verzorging te intensief is voor de pedagogisch medewerkers of als het de gezondheid van andere kinderen in gevaar brengt.

Kinderziektes (bijvoorbeeld waterpokken) zijn vaak besmettelijk en kinderen kunnen elkaar aansteken. In veel gevallen is dat niet te voorkomen. Van de GGD mogen de kinderen dan wel naar de peuterspeelzaal komen, als zij zich niet ziek voelen. Wel is het belangrijk te weten welke ziekte er heerst. Als een kind zelf, of iemand in de directe omgeving, een besmettelijke ziekte heeft, verwachten wij dat ouders dit melden. Als er op de peuterspeelzaal een besmettelijke

ziekte heerst, worden ouders hierover geïnformeerd via het informatiebord bij de groep. In Nederland is het een vrije keus van ouders om wel of niet te vaccineren. Met andere woorden: het is voor eigen risico van de ouders, dat hun kind een ziekte kan oplopen. Echter hoe minder gevaccineerde kinderen er zijn, hoe groter het risico is om de ziekte te krijgen. Indien ouders bezwaar maken tegen vaccinatie, besluit de vestigingsmanager in overleg met de GGD-arts of ongevaccineerde kinderen op de peuterspeelzaal toegelaten kunnen worden.

Bij ongelukjes of als er medische hulp nodig is, bellen we direct de ouders en overleggen of zij zelf met het kind naar de arts gaan of dat dit door de pedagogisch medewerker wordt gedaan. In spoedeisende situaties bellen we 112 en wordt u zo spoedig mogelijk geïnformeerd. Totdat de ouder zelf aanwezig is, blijft de pedagogisch medewerker bij het kind.

Op iedere vestiging is een EHBO-trommel aanwezig. Alle pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van het kinder-EHBO diploma. Ook zijn er op iedere vestiging bedrijfshulpverleners aanwezig. Deze medewerkers worden speciaal opgeleid om bij brand en ontruiming eerste hulp te kunnen verlenen en te coördineren, totdat de hulpverleners komen. De EHBO-training en de BHV-training worden om de 1,5 jaar herhaald.

Medicijnen en allergie

Kinderen krijgen soms geneesmiddelen of andere middelen (bijvoorbeeld zelfzorgmiddelen) voorgeschreven die zij – een aantal malen per dag – moeten gebruiken, dus ook gedurende de tijd dat zij op de peuterspeelzaal zijn. Ouders vragen de pedagogisch medewerkers deze middelen aan hun kind te geven. Pedagogisch medewerkers mogen alleen na schriftelijke toestemming geneesmiddelen toedienen. Door het vastleggen van de gegevens, geven ouders duidelijk aan wat zij van de pedagogisch medewerkers verwachten. Wanneer het gaat om het verstrekken van geneesmiddelen gedurende een lange periode (hiermee wordt bedoeld een periode langer dan 2 weken), wordt er regelmatig (afhankelijk van het ziektebeeld) met ouders overlegd over de ziekte en het daarbij behorende geneesmiddelengebruik.

Soms kan een ouder verzoeken om het kind paracetamol toe te dienen, omdat de ouder verwacht dat het kind zich dan beter zal gaan voelen en om de tijd te overbruggen tot de ouder kan ophalen. Voor deze situaties is paracetamol beschikbaar op de vestiging. Hierbij gaat het om paracetamol met de laagst mogelijke dosering. Paracetamol kan alleen worden gegeven na schriftelijke toestemming van de ouders.

Wanneer ouders zelf hun kind paracetamol hebben toegediend, voordat het kind naar de peuterspeelzaal komt, verzoeken wij ouders met klem dit te melden aan de pedagogisch medewerkers. Dit in verband met de risico's die kunnen ontstaan als de koorts ineens omhoog schiet als de paracetamol is uitgewerkt.

Als kinderen om gezondheidsredenen of op verzoek van ouders bepaalde voedingsmiddelen niet mogen gebruiken, houden wij daar uiteraard rekening mee. Mocht een kind een zeer ernstige allergie hebben en daardoor op de peuterspeelzaal in (levens)gevaarlijke situaties kunnen komen, dan kan dit een reden zijn om een kind niet te plaatsen of de plaatsing te beëindigen.

Sluitingsdagen

Jaarlijks heeft Bink enkele sluitingsdagen. Deze worden aan het begin van het jaar vastgesteld en aangekondigd. Bink is gesloten tijdens de feestdagen. Daarnaast volgt de peuterspeelzaal de vakanties en overige sluitingsdagen van de basisscholen in Hilversum/Soest.

Extra dagen

Op de peuterspeelzaal komen kinderen op vaste dagen spelen. Een dagdeel kan eventueel incidenteel worden geruild, mits de groepsgrootte dit toelaat en alleen in overleg met de pedagogisch medewerker. Aan het ruilen zijn geen kosten verbonden. Incidenteel kan een kind ook een dagdeel extra komen. Dit gaat altijd in overleg met de pedagogisch medewerker, mits de groepsgrootte dit toelaat. Facturering doen we achteraf.

Privacy

Bink hanteert een privacyreglement dat te vinden is op de website van Bink. Het doel van dit reglement is het beschermen van de persoonlijke levenssfeer van ouders en kinderen die gebruikmaken van de diensten van Bink. In het reglement staan vermeld: de algemene bepalingen, kenmerken van de persoonsregistratie waaronder het doel, de rechten, verwerking, bewaren en inzage van de gegevens.

Foto's en video-opnames

Op de vestigingen maken we veel foto's. Hiermee laten we ouders zien welke activiteiten we op de peuterspeelzaal hebben ondernomen. Voor het gebruik van foto's voor andere doeleinden moeten ouders toestemming geven. Ook maken we in de groep soms video-opnames. Deze gebruiken we voor de werkbegeleiding om de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers te bevorderen. Na bespreking van de beelden worden deze gewist. Mochten ouders bezwaar hebben tegen deze werkwijze dan kunnen zij dit laten weten aan de vestigingsmanager.

Inspectie

Bink werkt conform de geldende wet- en regelgeving voor de kinderopvang en hanteert de hierin gestelde beroepskracht-kind-ratio (bkr). Bink werkt conform het kwaliteitsconvenant zoals deze is vastgelegd door de Brancheorganisatie ondernemers in de kinderopvang en BOINK belangenvereniging voor ouders in de kinderopvang.

Jaarlijks inspecteert de GGD de vestigingen van Bink op de volgende zaken: inspraak ouders, personeel, veiligheid en gezondheid, accommodatie en inrichting, groepsgrootte en beroepskracht-kind-ratio, klachten, pedagogisch beleid en de praktijk. Van het jaarlijkse GGD-rapport wordt melding gemaakt op de website van Bink, de oudercommissie ontvangt een exemplaar en er ligt een exemplaar ter inzage op de vestiging.

Gedragcode en integriteit

Bink heeft een gedragscode opgesteld. Met deze code geeft Bink vorm aan de uitgangspunten van de Wet gelijke behandeling en van het internationaal verdrag inzake uitbanning van elke vorm van discriminatie. Dit ter preventie van vooroordelen en racisme en om te voorkomen dat medewerkers, ouders en kinderen worden gediscrimineerd. Alle kinderen moeten zich bij Bink veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Alle medewerkers van Bink hebben een integriteitscode ondertekend. Deze integriteitscode geeft aan hoe we omgaan met de kinderen die aan ons toevertrouwd zijn, hun ouders/verzorgers en derden. Maar ook hoe we omgaan met onze collega's en hoe we aankijken tegen tegenstrijdigheden. Het beschrijft wat we verstaan onder gewenst en ongewenst gedrag. Tevens zijn de uitgangspunten van de beroepscode voor pedagogisch medewerkers en ons privacyreglement hierin opgenomen. Integer gedrag en een integere uitstraling staan bij al deze onderwerpen centraal.

Presentjes

Bink hanteert een gedragscode, waarin onder andere is opgenomen dat pedagogisch medewerkers in principe geen cadeaus voor zichzelf aannemen. Kinderopvang is tenslotte 'teamwork'! In de praktijk blijkt dat veel ouders en kinderen het leuk vinden om bijvoorbeeld bij een verjaardag van een van de pedagogisch medewerkers of het afscheid van de groep toch een teken van waardering in de vorm van een cadeautje te geven (uiteraard is dit geen verplichting). Als alternatief is het geven van een groepscadeau een mogelijkheid. Bijvoorbeeld een spel, een boek of iets voor het buitenspelen. Indien ouders toch een persoonlijk cadeau willen geven, bestaat er een grensbedrag van maximaal 25 euro.

Bijlage 1 Taalbeleid

Taal biedt mogelijkheden om emoties te begrijpen en zelfs te sturen. Door emoties te benoemen kan een kind leren om er grip op te krijgen. Taal geeft houvast om de wereld te verkennen: door taal leren kinderen betekenis te geven en na te denken. Pedagogisch medewerkers kunnen met taal een hele wereld openen en delen met de kinderen.

Peuters

De peutertijd wordt gekenmerkt door ontwikkeling op het gebied van de grammatica. Kinderen imiteren in het begin vaak de goede vorm, waardoor het lijkt of ze al ver zijn in hun taalontwikkeling. Maar het gebruik van de 'foutieve' vormen, zoals "jij hebt geschrikt van mij" is pas echt het teken dat ze met de regels van de taal aan het werk zijn.

Sommige 'fouten' blijven kinderen nog lange tijd maken, zoals de vervoeging van het werkwoord en de weglating van het lidwoord of het gebruik van het 'verkeerde' lidwoord. Jonge kinderen hebben nog moeite met het uitwisselen van informatie; ze kunnen nog niet goed inschatten welke informatie belangrijk is. Tegen de tijd dat kinderen naar de basisschool gaan, lukt het vaak beter om zelf een gebeurtenis in twee of drie opeenvolgende zinnen te vertellen. Zelf vertellen over een gebeurtenis is vaak nog moeilijk voor twee- en driejarigen, maar als een volwassene een vraag stelt, kan een kind wel antwoord geven.

Meertaligheid

Meertaligheid kan een verrijking zijn voor de ontwikkeling van een kind. Als kinderen vanaf de babytijd voldoende aanbod in beide talen krijgen, groeien ze tweetalig op. Wanneer dat niet het geval is, wordt de taal waarin ze het meest communiceren de dominante taal. Als kinderen thuis een andere taal spreken, is het belangrijk dat met het kind thuis in de moedertaal goed en voldoende gesproken wordt. Dit is belangrijk met het oog op het leren van een tweede taal. Dat betekent wanneer de ouder thuis in de eigen taal geregeld boekjes voorleest, verhaaltjes vertelt, gesprekjes aanknoopt en liedjes zingt, het kind de Nederlandse taal op de peuterspeelzaal beter oppakt. Pedagogisch medewerkers op de peuterspeelzaal kunnen de uitbreiding van de Nederlandse woordenschat positief beïnvloeden door allerlei verschillende taalspelletjes met het kind te doen.

Kinderen zijn onbewust zelf heel actief bezig met hun taalontwikkeling. Maar het taalaanbod op de peuterspeelzaal is specifiek gericht op deze jonge kinderen. Zonder taalaanbod geen taalontwikkeling. Kinderen leren taal door ervaringen te delen en te praten in alledaagse situaties. Kinderen die thuis een andere taal spreken, beginnen met een achterstand van de verwerving van de Nederlandse taal. Een gevarieerd taalaanbod op de peuterspeelzaal, met veel aandacht voor individuele kinderen, is dus essentieel. De tijd nemen om kinderen zelf iets onder

woorden te laten brengen is heel belangrijk. Dat is een stimulans voor de taalproductie. Het praten gaat vaak samen met niet-talig gedrag: handen uitsteken en zeggen: “Ga je mee?”, “Waar is je neus? Daar is je neus!” en “Er komt een muisje aangelopen en die is recht in je nekje gekropen.”

Praten met kinderen over hun gevoelens en die van andere kinderen blijkt ertoe te leiden dat kinderen die emoties ook beter leren begrijpen. De woorden die ze in die gesprekken leren (zoals boos, verdrietig, blij en bang), maakt ze niet alleen bewust van hun eigen gevoelens en verlangens, maar ook van die van anderen.

Naast het Nederlands taalaanbod hebben we ook aandacht voor de verschillende thuistalen van de kinderen die naar de peuterspeelzaal komen. Aandacht en respect voor de verschillende achtergronden en thuistalen van de kinderen heeft een positief effect op het welbevinden van kinderen en het leren van de Nederlandse taal.

Taalgebruik door pedagogisch medewerkers

Aan alle domeinen van de ontwikkeling komt taal te pas: het domein van gevoelens, van relaties tussen kinderen, van dingen. Communicatie tussen de pedagogisch medewerker en kinderen is dus altijd en overal belangrijk.

Voor kinderen met een vertraagd taalbegrip of voor wie het Nederlands de tweede taal is, is het bewust gebruik van taal door de pedagogisch medewerker een extra ondersteuning. Niet-Nederlandstalige kinderen of kinderen met een vertraagde taalontwikkeling hebben extra steun nodig. Voor hun taalontwikkeling is het heel belangrijk dat er naast groepsactiviteiten ook in kleine groepen wordt gewerkt, waarin meer mogelijkheden zijn voor individuele aandacht en gerichte interactie tussen de pedagogisch medewerker en de kinderen en de kinderen onderling.

Tegelijk met de woorden leren de kinderen de grammatica: alle regels voor verbuigingen, vervoegingen en de zinsbouw die met die woorden zijn verbonden. Geen enkele opvoeder zal bewust aandacht besteden aan de grammatica. Het taal-leermechanisme van kinderen zorgt ervoor dat ze die regels zelf ontdekken. Ook pedagogisch medewerkers zijn alert op grammaticaal goed taalgebruik en het voorkomen van onnodige verkleinwoorden.

Daarnaast is er een aantal strategieën dat kinderen helpt in het ontdekken van de regels: Herhaal in de goede vorm de ‘ongrammaticale’ vorm van het kind, bijvoorbeeld: “Ik heb een kusje gegeefd” kan herhaald worden als: “Heb je een kusje gegeven? Dat is lief.”

Ontluikende geletterdheid

Geletterd zijn betekent kunnen lezen en schrijven. Jonge kinderen kunnen al ontdekken wat lezen en schrijven is. Ze begrijpen dat boeken illustraties én geschreven tekst bevatten, en dat de tekst iets zegt over de afbeelding. Ze zien letters en sommigen begrijpen dat het tekens zijn met een betekenis. Die ontdekking wordt ontluikende geletterdheid genoemd. Deze ontluikende geletterdheid kan gestimuleerd worden door voorlezen, het aanbieden van logo's, pictogrammen en geschreven tekst.

Voorlezen

Door de taal van boeken leren kinderen veel nieuwe woorden voor zaken die ze in hun dagelijkse leven niet vaak tegenkomen. Kinderen komen bijvoorbeeld een olifant vaker in een boek tegen dan in het echt. Ook draagt praten met kinderen over hun ervaringen, voorstellingen en gevoelens, bij aan het latere leren lezen. In die gesprekken leren ze nieuwe woorden en een grote woordenschat is heel belangrijk als ze zelf teksten moeten (leren) lezen. Maar het belangrijkste is dat kinderen al vroeg plezier beleven aan boeken. Dat plezier houdt in: herkennen van eigen emoties en ervaringen, beleven van nieuwe ervaringen, ontdekken van andere werelden.

Een boek kan twee of drie weken lang achter elkaar in de belangstelling staan. Eerst lezen we het verhaal een paar keer voor. Daarna lezen we het boek op een interactieve manier voor, dat wil zeggen dat we attributen meenemen die betrekking hebben op het verhaal en de kinderen uitnodigen daarop te reageren en hun eigen verhaal te vertellen. Door gesprekjes aan te knopen over het verhaal, de illustraties en de attributen, krijgen kinderen de ruimte om zich het verhaal eigen te maken.

Samenwerken tussen ouders en pedagogisch medewerker

Het is belangrijk dat er contact is tussen ouders en pedagogisch medewerker over de taalontwikkeling. Welke taal of talen spreken ouders met hun kind? Hoe kijken zij tegen de taalontwikkeling van hun kind aan? Welke ideeën hebben ouders over de manier van praten met hun kind? De pedagogisch medewerker kan vertellen over wat opvalt aan het taalgebruik van het kind, over boeken die gelezen worden op de peuterspeelzaal en welke taalspelletjes er gedaan worden. Het is vooral ook plezierig om informatie uit te wisselen over de vorderingen van het kind, bijvoorbeeld het woord dat het kind verzonnen heeft of wat het kind vandaag zei.

In gesprekken tussen ouders en medewerker worden eventuele zorgen geuit en wordt samen besproken wat er aan de hand kan zijn. Het is mogelijk dat kinderen in de peuterspeelzaal stiller of meer teruggetrokken zijn dan thuis en daarom minder praten. Wat zijn de bevindingen van het consultatiebureau? Een pedagogisch medewerker heeft geen speciale opleiding om kinderen

met specifieke taalproblemen te begeleiden, maar kan in overleg met ouders bespreken of het nodig is hulp in te roepen.

In het eerste contact is uitwisseling van informatie over eventuele meertaligheid belangrijk. Spreken ouders een andere taal met het kind dan Nederlands? Welke taal praten broers en zussen onderling? Spreken beide ouders dezelfde taal met het kind? Dit geeft de pedagogisch medewerkers inzicht in de mogelijk beperkte beheersing van het Nederlands en de ontwikkeling in de andere taal, zodat de taalontwikkeling bij het kind op de juiste manier ondersteund en gestimuleerd kan worden bij het kind op de peuterspeelzaal.